

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

2022-2023

ЗМІСТ

<i>Лексика тюркського походження в лінгвістичному дискурсі та літературно-художніх текстах (зауваження щодо семантики й класифікації)</i> <i>Бирченко Наталія</i>	6
<i>Семантика ФО з компонентом на позначення «душа»</i> <i>Брік Наталія</i>	11
<i>Вербальна репрезентація концепту щастя в поетичній творчості Лесі Українки</i> <i>Вагаршакян Яна</i>	13
<i>Формування риторичної компетентності в старшокласників</i> <i>Варава Діана</i>	17
<i>Погляд: вербалізація невербаліки засобами української фразеології</i> <i>Вейна Анастасія</i>	19
<i>Образ жінки-детектива в романах Андрія Кокотюхи «Життя на карту. Київська сищиця» та «Зламани іграшки»</i> <i>Горєлова Марія</i>	22
<i>Навчальна доцільність лепбука як кінцевого продукту проєктивної діяльності у вивченні мовних явищ</i> <i>Гусенко Крістіна</i>	23
<i>Вербалізація невербаліки як феномен медіалінгвістики</i> <i>Гутченко Юлія</i>	26
<i>Мовна субкатегорія «одиночності» у поезіях І. Світличного</i> <i>Дечко Анастасія</i>	29
<i>Вербалізація концепту доля у творчості Ліни Костенко</i> <i>Ельшейдт Анастасія</i>	33
<i>Образ мінні у романі Теодора Драйзера «Сестра Керрі»</i> <i>Колесник Марія</i>	35
<i>Світоглядні погляди та ідеї Миколи Хвильового як домінанта художнього світу письменника</i> <i>Коршунова Марія</i>	38

Ельшейдт Анастасія

Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Наук. кер.: к. філол. н., доц. О.В.Ткач

Вербалізація концепту доля у творчості Ліни Костенко

Останнім часом концепт як мовно-культурологічне явище посідає помітне місце з-поміж досліджень в українській лінгвістиці. Згадаймо, наприклад, праці таких науковців, як: В.Білоноженко, В.Жайворонок, І.Кожушко, М.Полюжин, А.Приходько, О.Селіванова та інші.

Серед складників опису концепту Ю.С. Степанов виділяв: 1) «буквальний смисл» або «внутрішню форму»; 2) «пасивний» «історичний» шар концепту; 3) найновіший, актуальний шар концепту. Однак такий підхід не передбачає власне лінгвістичний аналіз концептосфери.

Внутрішня форма слова є усвідомленням людиною зв'язку між осмисленим і осмислюваним, отже, з'ясування такої форми щодо концепту з його складним поліфонічним смислом, у якому відбилися колективне несвідоме, архетипне й національно своєрідне, метафізичне, трансцендентне й творчо сприйняте, стає проникненням в його «святая святых».

Зосередившись лише на метафізичних тлумаченнях концептів, очевидно, не можна повною мірою використати потенціал співвідношень внутрішньої та зовнішньої форми. Адже поняття внутрішньої форми лягає в основу художнього образу, виразно виявляє себе, зокрема, в поетичних творах, набуваючи ознак текстотворчого компонента, а словесний образ через внутрішню форму стає основним способом концептотворення.

Ліна Костенко – це та сучасна поетеса, яка постійно радує нас своїми новими творами. Її неможливо забути. Твори цієї жінки проникають глибоко в серце і знаходять відголоски в душах.

Концепт «доля» відомий усім. Ми звертаємося до нього завжди, коли замислюємося про своє майбутнє. Адже, «доля» – це наше життя, а яке воно

буде залежить тільки від нас. Так і Ліна Косенко у своєму творі написала про свою долю, використовуючи різні художні засоби. Але те, що одразу звертає на себе увагу, це персоніфікація, олюднення самої долі, адже у вірші вона говорить про чудернацький базар, де були різні долі:

*під небом у чистому полі,
для різних людей,
для щедрих і скнар,
продавалися різні Долі.*

Також у цих рядках була вжита антитеза («для щедрих і скнар»), яка присутня і далі :

*Одні були царівен не гірш,
а другі – як бідні Мінййони.
Хто купляв собі Долю за гріш.
А хто – і за мільйони.*

Саме слово «доля» пишеться завжди з великої літери, наче це ім'я когось живого. Якщо заглибитися в це питання та підійти з іншої боку, то доля – це не щось ефемерне, а частина нас, тобто також живе, хоч ми і не бачимо його і не можемо відчутти на дотик. Але ми є живими істотами і наскільки різні за характерами, думками, принципами, професіями, що кожен має свою долю і самостійно вирішує, якою вона буде, віддаючи щось, сподіваючись, що це зробить нас щасливими:

*дехто щастям своїм платив.
Дехто платив сумлінням.
Дехто – золотом золотим.
А дехто – вельми сумнівним.*

Кожен наш життєвий крок наче направляє нас на різні шляхи та долі, але варто пам'ятати, що ми самі вирішуємо, якою вона буде і потрібно приймати цей факт:

*Я вибрала Долю собі сама.
І що зі мною не станеться, –*

*у мене жодних претензій нема
до Долі – моєї обраниці.*

Отже, концепт «доля» є дуже важливим для українців і ігнорувати його неможливо. У працях кожного письменника ми можемо зустріти, як у Ліни Костенко, певний автобіографічний мотив про їх «долю» поета, митця слова.

Література

1. Кононенко В. Концептосфера: лінгвокультурологічний вимір. Концептологія в лінгвокультурному аспекті. Мова у контексті культури. Київ – Івано-Франківськ: «Плай», 2008. С.110-112. **2. Старченко Я.С.** Семантичні варіації концепту *щастя-доля* у Ліни Костенко. *Лінгвістика*. 2018. № 1 (38). С.140-154.

Колесник Марія

Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Наук. кер.: д. філ. н., проф., зав. кафедри С. К. Криворучко

Образ Мінні у романі Теодора Драйзера «Сестра Керрі»

Восени 1900 року, після розбіжностей за угодою між Теодором Драйзером і "Даблдэй, Пейдж і Компани", роман "Сестра Керрі" нарешті з'явився перед американською публікою. Публікація першого роману не була перемогою для Теодора Драйзера, оскільки відгуки були в цілому несприятливими, а видавці відмовлялися зустрічатися з ним, вважаючи, що він написав "брудну" книгу. Газета "Toledo Blade"(грудень 8 грудня 1900 року) описала "Сестру Керрі" як "...похмуру історію, і, хоча вона добре написана, вона занадто нереалістична, щоб бути повністю приємною". Драйзер був спустошений загальною реакцією на "Сестру Керрі", і він провів одинадцять років, щоб набратися сміливості і почати інший роман.